

Πανηγυρικός Εσπερινός στη Βέροια

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας

© Kosmas Karagiannis IMBNK

Το απόγευμα της παραμονής των Χριστουγέννων στον Ιερό Ναό Αγίου Αντωνίου πολιούχου Βεροίας τελέστηκε ο πανηγυρικός εσπερινός της εορτής χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμονος, με τη συμμετοχή του ιερού κλήρου της πόλης και μεγάλου αριθμού πιστών.

Τον θείο λόγο κήρυξε ο Υπεύθυνος του Γραφείου Γάμων και Βαπτίσεων της Ιεράς Μητροπόλεως μας Αρχιμανδρίτης Πρόδρομος Γκιρτζαλιώτης.

Η ομιλία του Αρχιμ. Προδρόμου Γκιρτζαλιώτη:

Σεβασμιώτατε πάτερ και δέσποτα, σεβαστοί πατέρες και αγαπητοί μου αδελφοί,

«Τῶν προφητῶν αἱ ῥήσεις, νυνὶ πεπλήρωνται, ὁ γάρ Θεός ἡμῶν, αὖριον τίκτεται...».

Αὐριο, στην κοσμοχαρμόσυνη ημέρα της Χριστοῦ Γεννήσεως, εκπληρώνονται οι ἀπ' αἰῶνος προφητείες για τη σωτηρία των ἀνθρώπων δια του μόνου καινού ὑπὸ τον ἥλιον μυστηρίου της θείας ἐνανθρωπήσεως και παράλληλα ἡ θρησκεία με την τυπική και ἀνθρώπινη πλευρά της καταργείται, και σύμφωνα με τον Ἱερό Ὑμνογράφο του δοξαστικοῦ του εσπερινού της εορτῆς «...Χριστοῦ ἐνανθρωπήσαντος ἐκ τῆς Ἀγνῆς, ἡ πολυθεία τῶν εἰδώλων κατήργηται».

Αυτή ἡ ἐναλλαγή του θρησκευτικοῦ βιώματος των ἀνθρώπων ἀπὸ την παραδοσιακή μορφή στη νέα, την μόνη ἀληθινή, ἦταν μια πράξη ἐλέους και θείας φιλανθρωπίας. Για να συνειδητοποιήσουμε καλύτερα αὐτή τη θεία δωρεά της οποίας γινόμαστε μέτοχοι ἐν τη ἐκκλησία ἀξίζει να δούμε πως βλέπει ἡ ἀνθρωπολογική ἐρευνα το φαινόμενο της θρησκείας.

Ο ἐρευνητής της σύγχρονης ἀνθρωπολογικῆς ἐπιστήμης, θα διαπιστώσει ὅτι ἡ θρησκεία εἶναι ἓνα γνῶρισμα της πανανθρώπινης ψυχῆς. Πάντοτε και παντοῦ ὑπῆρχε ἡ ἀναζήτηση ἐνός ἀνώτερου ὄντος το οποίο ἔψαχναν οι ἀνθρωποι να το βρουν, να το ἀνακαλύψουν. Να τι γράφει ο ἡμέτερος ἱστορικός Πλούταρχος για την ἀπόδειξη της καθολικῆς ἐγκαθίδρυσης της θρησκείας: «ἀνιέρου δέ πόλεως καὶ ἁθέου, μή χρωμένης εὐχαίς, μηδὲ ὅρκοις, μηδὲ μαντείαις, μηδὲ θυσίαις ἐπ' ἀγαθοῖς, μηδ' ἀποτροπαῖς κακῶν, οὐδεὶς ἔστιν, οὐδ' ἔσται γεγωνῶς θεατῆς» (δεν ὑπάρχει οὔτε ἔχει ὑπάρξει κανεὶς που να εἶδε κάποια πόλη χωρίς ἱερά και θεούς, που δεν χρησιμοποιεῖ εὐχές, ὅρκους, μαντείες ἢ θυσίες για καλὸ σκοπὸ ἢ για την ἀνατροπὴ των κακῶν). (Πλούταρχος, πρὸς Κολωτὴν Ἐπικούρειον, 1126, D- E)

Το παράδοξο ὅμως στο πανανθρώπινο φαινόμενο της θρησκείας εἶναι ὅτι ο ἀνθρωπος δεν ἀντιλαμβάνόταν τον Θεὸ ὡς κάτι ἀγαθὸ. Ἀντίθετα, τον ἀντιμετώπιζε με φόβο, και ζητούσε να τον ἐξευμενίσει γεγονός που προϋποθέτει τη διατάραξη της μεταξύ τους σχέσης. Ἄλλωστε ο πραγματικὰ εὐσεβὴς Ἐθνικός ἀνθρωπος ονομαζόταν δεισιδαίμων δηλαδή αὐτός που φοβάται τον θεό. Ἡ ἀλήθεια αὐτή ἀντικατοπτρίζεται στα λατρευτικὰ ἀγάλματα των ἀρχέγονων θεοτήτων των οποίων οι μορφές εἶναι ἀγριωπές, ἐμπνέουν φόβο και ἐπιζητοῦν θυσίες ἐξιλέωσης και ἐξευμενισμού. Ἀκόμη και στην ἀρχαιοελληνική λατρεία του δωδεκαθέου μπορούμε να ἐντοπίσουμε τις χθόνιες (γῆινες) ρίζες θεοτήτων που προκαλοῦν καταστροφή και ὄλεθρο.

Ο άνθρωπος αντιλαμβανόταν τη σχέση με τον δημιουργό του Θεό αρνητικά, αποδεχόμενος σιωπηρά μια εχθρική εξάρτηση την οποία δεν μπορούσε μόνος του να εξυγιάνει. Χρειαζόταν η επέμβαση του ουρανού. Η πρωτοβουλία ανήκε στον ίδιο τον Θεό. Χρειαζόταν να εγκαθιδρυθεί ειρήνη μεταξύ Θεού και ανθρώπων, η υπέρ νουν ειρήνη, την οποία θα έφερνε στη γη, Αυτός που είναι ο άρχοντας της ειρήνης, ο Μεγάλης Βουλής Άγγελος, ο Μεσσίας Χριστός. Αυτός είναι η ίδια η ειρήνη. Ακριβώς γι' αυτό το λόγο και ο χριστιανισμός δεν μπορεί να ονομαστεί θρησκεία καθώς δεν αποτελεί την αναζήτηση του ανθρώπου για τον θεό αλλά την αναζήτηση του Θεού για τον άνθρωπο.

Ο Χριστός έρχεται στον κόσμο μας υποστασιάζοντας την ειρήνη στο πρόσωπο ενός ακάκου βρέφους, διαψεύδοντας έτσι την μέχρι τότε υπάρχουσα περί του θείου αντίληψη, «Δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη, Παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός». Με τη γέννηση Του ο Θεός αποκάλυψε τον εαυτό του στον άνθρωπο. Ο Θεός μας έδειξε το πλάτος της αγάπης του, το βάθος της σοφίας Του και μας άφησε να δούμε το πρόσωπο Του, όσο μπορούμε.

Αυτή την έλευση της ειρήνης επί της γης ευαγγελίσθηκαν οι ασώματες δυνάμεις με τον αγγελικό τους ύμνο το βράδυ της γεννήσεως στους απογόνους των μεγάλων νομάδων πατριαρχών, τους απλοϊκούς ποιμένες ψάλλοντας «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Αν κάποιος κάνει το λάθος και ερμηνεύσει εγκωσμιοκρατικά την ειρήνη που ψάλουν οι άγγελοι θα διαπιστώσει, ότι αυτή δεν επιτεύχθηκε ποτέ στην πολύπαθη ιστορία του γένους των ανθρώπων. Αν κάποιος ψάξει γι' αυτήν την ειρήνη στους μεγάλους ηγέτες ακόμη και των χριστιανικών κρατών θα διαψευσθεί από τη φιλοπόλεμη πραγματικότητα. Αν κάποιος ψάξει την ειρήνη στις ανθρώπινες σχέσεις, τις απάνθρωπες, τις σαρκικές, τις χοϊκές, τις προορισμένες για την φθορά και τον θάνατο, θα οσμησθεί την αποφορά του μίσους, της εκδίκησης, της αλαζονείας. Η ειρήνη δεν φώλιασε ποτέ επί της γης γιατί όπως μας διαβεβαιώνει ο ευαγγελιστής Ιωάννης «επί τα ίδια ήλθε και οι ίδιοι αυτήν (την ειρήνη) ου παρέλαβον». Γιατί η ειρήνη δεν είναι ένα υψηλό ιδανικό, ή μια ιδέα, ή μια αρετή, ή ένας στόχος αλλά είναι ο ίδιος ο Χριστός.

Παραστατικά ο Ιερός Θεοφύλακτος, επεξηγεί στα ερμηνευτικά υπομνήματά του: οι άγγελοι χαιρόταν που εκπληρώθηκε η ενανθρώπιση και ευεργετήθηκε το ανθρώπινο γένος. Δόξαζαν τον Θεό που διαλύθηκε η έχθρα μεταξύ Θεού και ανθρώπων και επήλθε πλέον η πολυπόθητη καταλαγή, η ειρήνη. Αυτή η ειρήνη είναι ο Υιός του Θεού ο οποίος έγινε άνθρωπος και αναπαύθηκε δι' Αυτού ο Θεός στους ανθρώπους.

Η ειρήνη που προσφέρει ο Χριστός είναι η συμφιλίωση Θεού και ανθρώπων. Γίνεται λοιπόν ο Χριστός ο μεσίτης Πλάστου και πλάσματος, Αυτός που ειρήνευσε τα επίγεια προς τα ουράνια «...τά διεστώτα συνάψας καί τά έκπεπολεμώμενα (δηλ. απομακρυσμένα) καταλλάξας» κατά τον Ευθύμιο Ζιγαβινό.

Όσοι λαμβάνουν την ειρήνη του Χριστού γίνονται υιοί Θεού. Μας το διαβεβαιώνει άλλωστε η αυτοαλήθεια, ο ίδιος ο Χριστός στον έβδομο μακαρισμό της επι του όρους ομιλίας: «Μακάριοι οί εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται». Όσοι είναι ειρηνοποιοί θα ονομασθούν παιδιά του Θεού, γιατί όπως ο Χριστός με την ενανθρώπιση του έφερε την ειρήνη μεταξύ ψυχής και σώματος, μεταξύ των ανθρώπων και του Θεού, έτσι και οι ειρηνοποιοί επιστρέφουν τους ανθρώπους στον Θεό και τους ειρηνεύουν, οπότε καλούνται παιδιά του Θεού επειδή συντελούν σε έργο θεϊκό και σωτηριώδες μιμούμενοι τον άρχοντα της ειρήνης Χριστό. Να τι μας αναφέρει ο Άγιος Γρηγόριος Νύσσης για την ειρήνη: «η ειρήνη είναι μια διάθεση αγάπης προς τους συνανθρώπους μας. Και ποιο είναι αυτό που νοείτε αντίθετο προς την αγάπη; το Μίσος, η οργή, ο θυμός, ο φθόνος, η μνησικακία, η υποκρισία. Και συνεχίζει ο Άγιος: Βλέπεις πως μια λέξη πόσων αρρωστημάτων γίνεται αντιφάρμακο; Η ειρήνη με την παρουσία της προκαλεί τον αφανισμό του κακού. Όπως δηλαδή όταν αποκατασταθεί η υγεία αφανίζεται η αρρώστια και όταν εμφανιστεί το φως το σκοτάδι υποχωρεί, έτσι και όταν φανεί η ειρήνη διαλύονται όλα τα αντίθετα της πάθης, όλοι οι διαλογισμοί των καρδιών.

Την πρώτη απόδειξη των σωτηρίων αποτελεσμάτων της ειρήνης του Χριστού θα δούμε εορτολογικά σε σαράντα ημέρες από σήμερα. Όταν ο Δίκαιος Συμεών κρατώντας στα χέρια του τον Σωτήρα Χριστό θα αναφωνήσει: Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ...Βρήκε τον Χριστό, βρήκε την ειρήνη, έπαψαν πια οι λογισμοί της απιστίας και συμφιλιωμένος ακόμη και με τον θάνατο πορεύεται εν ειρήνη προς τον πλάστη του, από εκείνη την ημέρα και έπειτα οι χριστιανοί δεν πεθαίνουν αλλά τελειώνονται εν ειρήνη.

Σεβασμιώτατε, σεβαστοί πατέρες και αγαπητοί μου αδελφοί,

Κι εμείς οι χριστιανοί που ζούμε σε καιρούς φιλοπόλεμους, σε καιρούς αποστασίας και κρίσεως, θα πορευθούμε αύριο νοητά προς την Βηθλεέμ. Άραγε έχουμε θηλάσει

από την Εκκλησία τα ζωηφόρα νάματα της ειρήνης στη μέχρι τώρα ζωή μας; Άραγε θέλουμε να δεχθούμε αυτό που ο Χριστός μας προσφέρει, «την ειρήνην την πάντα νουν υπερέχουσαν;» Είμαστε έτοιμοι γι' αυτή τη μεγάλη δωρεά; Την απάντηση ας δώσει ο καθένας στον εαυτό του ειλικρινά και «εν κρυπτώ» στο «ταμείον» της ψυχής του. Άλλωστε, ο καρδιακός στοχαστής και θεολόγος Άγιος Αυγουστίνος επισημαίνει ότι η ευθύνη πλέον ανήκει σε μας. Ας θυμηθούμε τα λόγια του: «...Ο εσπαργανωμένος Χριστός της βηθλεέμ έφερε την ειρήνη του αγγελικού ύμνου μέσα στην ψυχή του πεπτωκότος ανθρώπου και τον συμφιλίωσε με τον δημιουργό του Θεό. Εναπόκειται πλέον στον άνθρωπο, να ατενίζει με τα όμματα της ψυχής του πάντα προς την φάτνη του πτωχού και γλυκυτάτου Ιησού για να γεμίσει η ζωή του από εσωτερική ισορροπία και γαλήνη για να αναγεννάται πνευματικώς μέχρι της συντέλειας των αιώνων». Αμήν.